



Prese un informācija

Eiropas Savienības Vispārējā tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 21/22
Luksemburgā, 2022. gada 2. februārī

Spriedums lietā T-616/18
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Komisija
(*Gazprom* saistības)

Vispārējā tiesa noraida prasību par Komisijas lēmumu, ar kuru par saistošām tika atzītas saistības, ko *Gazprom* piedāvājusi, lai novērstu Komisijas izteiktās konkurences bažas attiecībā uz valsts augšupējiem gāzes vairumtirdzniecības tirgiem Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs

Lēmumā, ar kuru apstiprinātas minētās saistības, nav pieļautas prasītājas apgalvotās procesuālās vai materiāltiesiskās kļūdas

Laikā no 2011. līdz 2015. gadam Eiropas Komisija veica vairākus izmeklēšanas pasākumus attiecībā uz gāzes tirgu darbību Centrāleiropā un Austrumeiropā. Šajā kontekstā tā sāka izmeklēšanu attiecībā pret *Gazprom PJSC* un *Gazprom export LLC* (turpmāk tekstā kopā – “*Gazprom*”) saistībā ar gāzes piegādi astoņās dalībvalstīs, proti, Bulgārijā, Čehijas Republikā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Ungārijā, Polijā un Slovākijā (turpmāk tekstā – “attiecīgās valstis”).

2015. gada 22. aprīlī Komisija nosūtīja *Gazprom* paziņojumu par iebildumiem¹, kurā tā ir pārmetusi *Gazprom* dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu valsts augšupējos gāzes vairumtirdzniecības tirgos attiecīgajās valstīs nolūkā novērst tajās brīvu gāzes plūsmu, pārkāpjot LESD 102. pantu, ar kuru ir aizliegta šāda ļaunprātīga izmantošana.

Konkrētāk, paziņojumā par iebildumiem Komisija secināja, ka *Gazprom* stratēģija ietver trīs darbību kopumus, kuriem ir potenciāli pretkonkurences raksturs:

- pirmkārt, *Gazprom* esot noteikusi teritoriālus ierobežojumus gāzes piegādes līgumos, kurus tā noslēgusi ar vairumtirgotājiem, kā arī ar dažiem rūpnieciskajiem klientiem attiecīgajās valstīs (turpmāk tekstā – “iebildumi par teritoriālajiem ierobežojumiem”);
- otrkārt, šie teritoriālie ierobežojumi esot ļāvuši *Gazprom* īstenot negodīgu cenu politiku piecās no attiecīgajām valstīm, proti, Bulgārijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā un Polijā, nosakot pārmērīgas cenas (turpmāk tekstā – “iebildumi par cenu noteikšanas praksi”);
- treškārt, *Gazprom* savu gāzes piegādi Bulgārijā un Polijā esot pakārtojusi nosacījumam, lai vairumtirgotāji sniegtu noteiktas garantijas attiecībā uz gāzes pārvades infrastruktūru. Šīs garantijas attiecās tostarp uz to, ka prasītāja – Polijas vairumtirgotājs *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.* – piekristu *Gazprom* kontroles stiprināšanai pār investīciju pārvaldību attiecībā uz gāzes vada *Yamal* – viena no galvenajiem gāzes tranzīta cauruļvadiem Polijā – Polijas teritorijā esošo posmu (turpmāk tekstā – “iebildumi attiecībā uz *Yamal*”).

Lai novērstu šīs konkurences problēmas, *Gazprom* iesniedza Komisijai formālo saistību projektu un – pēc tam, kad bija saņēmusi ieinteresēto pušu apsvērumus, – grozīto saistību projektu (turpmāk tekstā – “gala saistības”).

¹ Saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 773/2004 (2004. gada 7. aprīlis) par lietas izskatīšanu saskaņā ar [LESD 101.] un [102.] pantu, ko vada Komisija (OV 2004, L 123, 18. lpp.), 10. pantu.

Līdztekus šai procedūrai 2017. gada 9. martā prasītāja iesniedza sūdzību, kurā tā ir ziņojusi par *Gazprom* ļaunprātīgu rīcību un kura lielākoties ietver tādas pašas bažas, kas jau bija izteiktas paziņojumā par iebildumiem. Tomēr Komisija noraidīja minēto sūdzību ².

Ar 2018. gada 24. maija lēmumu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) ³ Komisija apstiprināja un atzina par saistošām *Gazprom* piedāvātās gala saistības un pabeidza administratīvo procedūru saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 ⁴ 9. pantu.

Prasītāja cēla Vispārējā tiesā prasību par minētā lēmuma atcelšanu, uzskatīdama, ka Komisija it īpaši vairākos veidos ir pārkāpusi Regulas Nr. 1/2003 9. pantu un samērīguma principu, jo saistības esot nepilnīgas un nepietiekamas, kā arī pārkāpusi vairākas LESD normas, tostarp tādā ziņā, ka lēmums esot pretrunā LESD 194. pantam un Savienības enerģētikas politikas mērķiem ⁵.

Vispārējās tiesas astotā palāta paplašinātā sastāvā noraida šo prasību.

Vispārējās tiesas vērtējums

Vispārējā tiesa secina, ka apstrīdētajā lēmumā nav pieļauta neviena no procesuālajām vai materiāltiesiskajām kļūdām, uz kurām prasītāja norādījusi ar saviem sešiem prasības pamatiem.

Konkrēti, pirmkārt, Vispārējā tiesa noraida prasības pamatu, ar kuru Komisijai tiek pārņemts, ka tā esot akceptējusi gala saistības, lai gan tās neatbilst iebildumiem attiecībā uz *Yamal*.

Šajā sakarā Vispārējā tiesa norāda, ka Regulas Nr. 1/2003 9. pantā paredzētajā saistību noteikšanas procedūrā prasības, kas saistītas ar samērīguma principa ievērošanu, nenozīmē, ka uz visām konkurences bažām, kas izteiktas iepriekšējā novērtējumā, tostarp tad, kad šis novērtējums – kā tas ir šajā lietā – ir sniegts paziņojuma par iebildumiem formā, būtu obligāti sniedzama atbilde attiecīgo uzņēmumu piedāvātajās saistībās. Tomēr Komisijai bija jāpamato tādu saistību neesamību, kas konkrētajā gadījumā atbildētu uz iebildumiem attiecībā uz *Yamal*.

Tādējādi, ievērojot šajā ziņā savu pienākumu, Komisija ir izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ tā nebija likusi uzņemties šādas saistības. Šajā ziņā Komisija citastarp ir atsaukusies uz *Urząd Regulacji Energetyki* (Polijas Republikas Enerģētikas regulators) 2015. gada maijā pieņemto lēmumu, ar kuru Eiropas Savienības gāzes nozares tiesiskā regulējuma ⁶ ietvaros *Gaz-System S.A.*, gāzes vada *Yamal* Polijas teritorijā esošā posma operators, tika sertificēts kā neatkarīgs sistēmas operators (turpmāk tekstā – “sertifikācijas lēmums”). Tātad, **lai gan *Gazprom* bija mēģinājusi stiprināt savu kontroli pār investīciju pārvaldību attiecībā uz gāzes vada *Yamal* Polijas teritorijā esošo posmu, tomēr gala saistību apstiprināšanas stadijā saskaņā ar sertifikācijas lēmumu tieši *Gaz-System* īstenoja izšķirošu kontroli pār šīm investīcijām** un turklāt ir tikušas veiktas noteiktas nozīmīgas investīcijas attiecībā uz minēto gāzes vada posmu.

Tādējādi sertifikācijas lēmums varēja kļiedēt bažas, kuras ir saistītas ar iebildumiem attiecībā uz *Yamal*. Līdz ar to, ņemot vērā rīcības brīvību, kāda ir **Komisijai**, akceptējot saistības atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 9. pantam, tā bija **tiesīga akceptēt gala saistības**, lai gan tajās nebija iekļauts neviens pasākums, kas atbildētu uz iebildumiem attiecībā uz *Yamal*.

Akceptējot gala saistības, lai gan tajās nebija iekļautas saistības, kas attiektos uz iebildumiem attiecībā uz *Yamal*, **Komisija tāpat nav pārkāpusi lojālas sadarbības principu**. Šajā ziņā

² Komisijas Lēmums C(2019) 3003 *final* (2019. gada 17. aprīlis) par sūdzības noraidīšanu (Lieta AT.40497 – Polijas gāzes cenas). Prasību par minētā lēmuma atcelšanu Vispārējā tiesa ir apmierinājusi ar 2022. gada 2. februāra spriedumu [T-399/19](#) *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Komisija* (Sūdzības noraidīšana) (skat. arī PP [Nr. 22/22](#)).

³ Komisijas Lēmums C(2018) 3106 *final* (2018. gada 24. maijs) par procedūru saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantu un EEZ līguma 54. pantu (Lieta AT.39816 – Augšupējais gāzes piegādes tirgus Centrāleiropā un Austrumeiropā) (OV 2018, C 258, 6. lpp.).

⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

⁵ Polijas Republika un Lietuvas Republika tostarp ir iestājušās šajā lietā prasītājas prasījumu atbalstam.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 94. lpp.).

Vispārējā tiesa noraida apgalvojumu, ka Komisija esot liegusi valsts konkurences iestādēm un tiesām rīkoties attiecībā pret minētajos iebildumos aplūkotajām darbībām. Proti, lai gan minētās iestādes un tiesas nedrīkst pieņemt lēmumus, kas būtu pretrunā apstrīdētajam lēmumam, tomēr Komisija nav konstatējusi Savienības konkurences tiesību pārkāpuma neesamību. Līdz ar to šis lēmums neskar valsts konkurences iestāžu un tiesu iespēju rīkoties saistībā ar *Gazprom* rīcību, uz kuru attiecas iebildumi attiecībā uz *Yamal*, un to pilnvaras piemērot LESD 101. un 102. pantu.

Otrkārt, **Vispārējā tiesa noraida prasības pamatu, ar kuru Komisijai tiek pārmests, ka tā esot akceptējusi gala saistības, lai gan tās pietiekamā mērā neatbild uz iebildumiem par cenu noteikšanas praksi.** Šajā ziņā *Gazprom* ir apņēmusies gāzes piegādes līgumus, kuru darbības termiņš nav īsāks par trim gadiem un kuri ir noslēgti ar tās klientiem piecās attiecīgajās valstīs, iekļaut jaunu pārskatīšanas procedūru attiecībā uz tarifu formulām, kas nosaka līgumiskas cenas. Šī jaunā procedūra ir paredzēta tostarp tālab, lai nodrošinātu šo formulu atbilstību minētajās saistībās izklāstītajām cenu noteikšanas vadlīnijām un iespēju domstarpības, kas varētu rasties šajā jautājumā, nodot izskatīšanai Savienībā izveidotā šķīrējtiesā. Vispārējās tiesas ieskatā, **Komisija šajā ziņā nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, tostarp akceptējot saistību, kurā ir paredzēta minētā jaunā pārskatīšanas procedūra, nevis nosakot pienākumu tūlītēji grozīt tarifu formulas attiecīgajos līgumos.**

Komisija tāpat nav pieļāvusi tiesību kļūdu, apstrīdētajā lēmumā konstatējot, ka Savienībā izveidotā šķīrējtiesa būtu spiesta ievērot un piemērot Savienības konkurences tiesības. Proti, spriedumā *Eco Swiss*⁷ Tiesa ir apstiprinājusi, ka LESD 101. un 102. pants ir sabiedriskās kārtības noteikumi, kas ir jāpiemēro pēc savas ierosmes valsts tiesām, kurām ir jāapmierina prasība par šķīrējtiesas nolēmuma atcelšanu, ja tās secina, ka šis nolēmums ir pretrunā minētajiem pantiem. Ņemot vērā šos apsvērumus un to, ka Regula Nr. 1/2003 attiecas uz LESD 101. un 102. panta īstenošanu, Vispārējā tiesa nospriež, ka **valsts tiesas var apmierināt arī prasību par šķīrējtiesas nolēmuma atcelšanu, ja tās secina, ka šis nolēmums ir pretrunā saistību noteikšanas lēmumam, kas ir pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 9. pantu.**

Treškārt, **Vispārējā tiesa noraida prasības pamatu, ar kuru Komisijai tiek pārmests, ka tā esot akceptējusi gala saistības, lai gan tās pietiekamā mērā neatbild uz iebildumiem par teritoriālajiem ierobežojumiem.** Vispārējās tiesas ieskatā, **Komisija šajā ziņā nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, tostarp attiecībā uz saistību, ar kuru tiek izveidots gāzes piegādes punkta maiņas mehānisms.**

Ceturtkārt, **Vispārējā tiesa noraida prasības pamatu, saskaņā ar kuru Komisija neesot ievērojusi Savienības enerģētikas politikas mērķus, kādi tie ir izklāstīti LESD 194. panta 1. punktā.**

Šajā sakarā Vispārējā tiesa norāda, ka saistību noteikšanas procedūrā Komisija, veicot iepriekšēju novērtējumu, var ņemt vērā citu Līguma normu mērķus, it īpaši, lai provizoriski secinātu, ka nepastāv konkurences tiesību normu pārkāpums. Tomēr, runājot par piedāvāto saistību novērtējumu, Komisija ir aprobežojusies ar to, lai pārbaudītu, no vienas puses, vai šīs saistības atbild uz bažām, par kurām tā ir informējusi attiecīgo uzņēmumu, un, no otras puses, vai šis uzņēmums nav piedāvājis mazāk apgrūtināšas saistības, kas tikpat pietiekami atbildētu uz šīm bažām, pat ja procedūra nevar noslēgties ar rezultātu, kas būtu pretrunā konkrētām Līgumu normām.

Turklāt katrā ziņā prasītāja nav pierādījusi, ka gala saistības pašas par sevi būtu pretrunā enerģētikas politikas mērķiem vai solidaritātes principam enerģētikas jomā.

Piektkārt, **runājot par apgalvotajiem procesuālajiem pārkāpumiem saistībā ar iebildumu attiecībā uz *Yamal* izskatīšanu, Vispārējās tiesas ieskatā, Komisija nav pieļāvusi šādu pārkāpumu, apspriežoties ar Regulas Nr. 1/2003 14. pantā paredzēto Aizliegtu vienošanos un dominējoša stāvokļa padomdevēju komiteju.** Proti, lai gan apspriešanās ar komiteju ir atzīstama par būtisku formas prasību, tomēr konkrētajā gadījumā nevar būt runas nedz par tādu

⁷ Spriedums, 1999. gada 1. jūnijs, *Eco Swiss*, [C-126/97](#).

Komisijas rīcību, kas liegtu šai komitejai sniegt atzinumu, pilnībā apzinoties lietas apstākļus, nedz tātad par pārkāpumu, kas ietekmētu apstrīdētā lēmuma tiesiskumu. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa noraida arī prasītājas argumentu par to, ka Komisija esot maldinājusi ieinteresētās puses, veicot apspriešanos ar tirgus dalībniekiem.

Sestkārt, **Vispārējā tiesa noraida prasītājas argumentus par dažādu procesuālo tiesību pārkāpumu, kas esot pieļauts, izskatot tās 2017. gada 9. marta sūdzību, ar kuru ziņots par apgalvoto Gazprom ļaunprātīgo rīcību** un kurā lielā mērā ir atkārtotas paziņojumā par iebildumiem izklāstītās bažas.

Runājot par Komisijas lēmumu neizskatīt šo sūdzību administratīvajā procedūrā, kas noslēgta ar apstrīdēto lēmumu, Vispārējā tiesa uzskata – **apstāklis, ka konkrētajā gadījumā sūdzības izskatīšanai tika sākota atsevišķa procedūra, pats par sevi neveido pārkāpumu**, ņemot vērā Komisijas norādītos leģitīmos iemeslus, kas attiecas uz procesuālo ekonomiju un tās vēlmi nekavēt lietas, kura bija jau krietni pārvirzījies uz priekšu, izmeklēšanu, paplašinot tās priekšmetu.

Vispārējā tiesa tomēr precizē, ka, **sākot atsevišķu procedūru sūdzības izskatīšanai, nedrīkst liegt prasītājai tās tiesības – kā sūdzības iesniedzējai – saņemt paziņojuma par iebildumiem nekonfidencialās versijas kopiju un rakstveidā darīt zināmu savu viedokli saistību noteikšanas procedūrā.** Šajā ziņā, lai gan, vienlaikus īstenojot abas procedūras, Komisija ir saglabājusi zināmu neskaidrību attiecībā uz prasītājas dalību saistību noteikšanas procedūrā, kā arī tās tiesībām saņemt paziņojuma par iebildumiem kopiju un iesniegt apsvērumus par šo dokumentu minētajā procedūrā, tomēr šie apstākļi nav ietekmējuši prasītājas tiesību efektīvu īstenošanu šajā procedūrā, kas noslēgta ar apstrīdēto lēmumu.

ATGĀDINĀJUMS. Apelācijas sūdzību, kas attiecas tikai uz tiesību jautājumiem, par Vispārējās tiesas nolēmumu var iesniegt Tiesā divu mēnešu un desmit dienu laikā no nolēmuma paziņošanas brīža.

ATGĀDINĀJUMS. Atcelšanas prasības ir vērstas uz to, lai atceltu Savienības iestāžu tiesību aktus, kas ir pretrunā Savienības tiesībām. Noteiktos apstākļos dalībvalstis, Eiropas iestādes un privātpersonas var celt atcelšanas prasību Tiesā vai Vispārējā tiesā. Ja prasība ir pamatota, tiesību akts tiek atcelts. Attiecīgajai iestādei ir jānovērš iespējamās nepilnības tiesiskajā regulējumā, kas radušās sakarā ar tiesību akta atcelšanu.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Vispārējai tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Attēli saistībā ar sprieduma pasludināšanu ir pieejami ["Europe by Satellite"](#) ☎ (+32) 2 2964106